

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ «ΑΦΟΙ ΒΕΡΡΗ-ΧΟΙΡΟΤΡΟΦΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Α.Ε.»
κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ**

(Προσφυγή υπ' αριθ. 2544/04)

**ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
27 Ιουλίου 2006**

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.*

**Στην υπόθεση «Αφοί Βέρρη-Χοιροτροφική Επιχείρηση Α.Ε.» κατά
της Ελλάδος**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζον σε τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :

Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, Πρόεδρος,
Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,
F. TULKENS,
E. STEINER,
K. HAJIYEV,
D. SPIELMANN,

S.E. JEBENS,

και S. NIELSEN, *Γραμματέα του Τμήματος.*

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 6 Ιουλίου 2006.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 2544/04) προσφυγής, την οποία κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας μία ελληνική ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Αφοί Βέρρη-Χοιροτροφική Επιχείρηση Α.Ε.» («η προσφεύγουσα»), η οποία προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 30-12-2003 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπείται από τον Δικηγόρο Αθηνών Ι. ΣΤΑΜΟΥΛΗ. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Σ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟ, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Ο. ΠΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 21-3-2005, το Δικαστήριο απεφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση τη σχετική προς τη διάρκεια της διαδικασίας αίτηση. Δυνάμει του άρθρου 29 § 3 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο απεφάσισε να αποφανθεί ταυτοχρόνως επί του παραδεκτού και της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ι. ΟΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

A. Το ιστορικό πλαίσιο της υποθέσεως

4. Στις 8-4-1974, ο Διοικητής του Α.Τ. Βόνιτσας χορήγησε στην προσφεύγουσα εταιρεία άδεια λειτουργίας χοιροτροφικής μονάδος σε οικοπεδική έκτασή της. Από του έτους 1974 και έως το έτος 1977, η προσφεύγουσα εταιρεία δανειοδοτήθηκε από την κρατική Αγροτική Τράπεζα, και προέβη στον εκσυγχρονισμό της χοιροτροφικής μονάδος και, ειδικότερα, στην κατασκευή Σφαγείων και Ψυγείων και στην εγκατάσταση συστήματος βιολογικού καθαρισμού.

5. Η μονάδα λειτούργησε απρόσκοπτα μέχρι το έτος 1979, οπότε οι υγειονομικές υπηρεσίες της Νομαρχίας Αιτωλοακαρνανίας πραγματοποίησαν αυτοψία κατόπιν των παραπόνων των κατοίκων της γύρω περιοχής, οι οποίοι υπεστήριζαν ότι η κατάσταση της υγείας τους υφίστατο βλάβη λόγω της αναδυόμενης εντόνου δυσσομίας του χοιροστασίου, αιτία προκλήσεως ερεθισμών. Στην αναφορά τους, οι υπάλληλοι της υγειονομικής υπηρεσίας διαπίστωσαν δυσλειτουργία του συστήματος βιολογικού καθαρισμού και ότι, επομένως, ήταν δυνατόν η χοιροτροφική μονάδα να επιβαρύνει το περιβάλλον και να προκαλέσει διαταραχές στην υγεία των κατοίκων της περιοχής. Περαιτέρω, διαπίστωσαν ότι η προσφεύγουσα εταιρεία είχε επεκτείνει τις κτιριακές της εγκαταστάσεις της χωρίς να έχει εφοδιασθεί με τη σχετική άδεια από τις αρμόδιες αρχές.

B. Οι διαδικασίες ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας

6. Στις 26-3-1981, ο Νομάρχης Αιτωλοακαρνανίας ανέστειλε τη λειτουργία της μονάδος, δυνάμει της αναφοράς της υγειονομικής υπηρεσίας (απόφαση 3120/1981).

7. Στις 3-8-1981, η προσφεύγουσα εταιρεία κατέθεσε στο Συμβούλιο της Επικρατείας αίτηση, με την οποία ζητούσε την αναστολή

εκτελέσεως της νομαρχιακής αποφάσεως. Στις 14-8-1981, το Συμβούλιο της Επικρατείας διέταξε την αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως (απόφαση 165/1981).

8. Στις 26-2-1982, ο Νομάρχης Αιτωλοακαρνανίας εξέδωσε νέα απόφαση, με την οποία διέτασσε την οριστική διακοπή της λειτουργίας της μονάδος, επειδή οι αναδυόμενες από το χοιροτροφείο οσμές έθεταν σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία. Ο Νομάρχης διαπίστωσε ότι το πρόβλημα των ανυπόφορων οσμών είχε ενταθεί λόγω της παρανόμου επεκτάσεως του χοιροτροφείου (πράξη 2304/1982).

9. Στις 24-5-1982, η προσφεύγουσα εταιρεία κατέθεσε στο Συμβούλιο της Επικρατείας αίτηση για την ακύρωση της νομαρχιακής αποφάσεως.

10. Στις 15-11-1983, το Συμβούλιο της Επικρατείας ακύρωσε την προσβαλλόμενη πράξη για τυπικούς λόγους. Ειδικότερα, το ανώτατο δικαστήριο έκρινε ότι η προσβαλλόμενη διοικητική πράξη είχε εκδοθεί χωρίς να έχει προηγηθεί πρόσκληση του εκπροσώπου της προσφεύγουσας εταιρείας από τη Διοίκηση, ώστε να δυνηθεί να διατυπώσει τις απόψεις της (απόφαση 4283/1983).

Γ. Η υπό της Αγροτικής Τραπέζης εγερθείσα διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως

11. Εν τω μεταξύ, στις 2-6-1982, ο Διευθυντής της Αγροτικής Τραπέζης απεφάσισε να εγείρει σε βάρος της προσφεύγουσας διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως για την εκ μέρους της εξόφληση των υποχρεώσεων της.

12. Στις 31-8-1982, κατόπιν αιτήματος της Αγροτικής Τραπέζης, το Ειρηνοδικείο Σολλίου της επέτρεψε να προβεί στην εκποίηση του ζωικού πληθυσμού της προσφεύγουσας εταιρείας. Οι αρχικές τιμές για την εκποίηση των ζώων ορίσθηκαν από το δικαστήριο (απόφαση 9/1982).

13. Την 1^η-11-1982, η προσφεύγουσα εταιρεία κατέθεσε στο Ειρηνοδικείο Βόνιτσας ανακοπή κατά του εκτελεστού τίτλου με τον οποίο διετάσσεται η κατάσχεση και η εκποίηση του ζωικού πληθυσμού της μονάδος αυτής.

14. Στις 22-11-1982, το Ειρηνοδικείο Βόνιτσας, με πλήρως αιτιολογημένη απόφαση, απέρριψε την ανακοπή αυτή (απόφαση 24/1982).

Δ. Η διαδικασία για αποζημίωση ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων

15. Στις 23-1-1986, η προσφεύγουσα εταιρεία ήγειρε ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή, βάσει του άρθρου 914 ΑΚ, ζητώντας αποζημίωση για την παράνομη διακοπή της λειτουργίας της μονάδος αυτής από το κράτος, για την άρνηση αυτού να επιτρέψει την επαναλειτουργία του και, τέλος, για την πώληση του ζωικού πληθυσμού της μονάδος σε εξευτελιστικές τιμές. Περαιτέρω, η προσφεύγουσα προέβαλε τον ισχυρισμό ότι η Αγροτική Τράπεζα τήρησε τη στάση αυτή επειδή πείστηκε από τον Νομάρχη Αιτωλοακαρνανίας με σκοπό την οριστική διακοπή της λειτουργίας της χοιροτροφικής μονάδος.

16. Στις 18 Ιουνίου 1986, με τη μη οριστική απόφαση 2080/1986, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών διέταξε τη διεξαγωγή αποδείξεων.

17. Στις 16 Ιουνίου 1994, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών απέρριψε την αγωγή της προσφεύγουσας. Ειδικότερα, το δικαστήριο αυτό έκρινε ότι :

«(...) από απόφαση διοικητικού δικαστηρίου που ακύρωσε διοικητική πράξη για τυπικούς λόγους (...) δεν παράγεται δεδικασμένο για τα πολιτικά δικαστήρια που δικάζουν αξίωση αποζημίωσης από παράνομη πράξη των οργάνων της Διοίκησης, ο έλεγχος της παρανομίας των οποίων εναπόκειται, πλέον, στα πολιτικά δικαστήρια (βλ. Ολ. ΑΠ 39/1988 (...)). (...) Από τις

ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων (...) σε συνδυασμό προς τα (...) προσκομιζόμενα από τους διαδίκους έγγραφα (...) η ενάγουσα (...) [εγκατέστησε] σύστημα βιολογικού καθαρισμού (...) ότι δεν λειτουργούσε πλήρως το τελευταίο (...) εφόσον εξακολουθούσε να αναδύεται αφόρητη δυσοσμία από τα σώματα των χοίρων, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες, η οποία δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα δημόσιας υγείας (...) αν ληφθεί υπόψη και η αύξηση του ζωικού πληθυσμού σε 1000 χοιρομητέρες, λόγω της προαναφερόμενης κτιριακής επέκτασης των εγκαταστάσεων του χοιροστασίου. Μετά από αυτά, δικαιολογημένα εκδόθηκε η (...) απόφαση του (...) Νομάρχη, με την οποία απαγορεύτηκε οριστικά η λειτουργία της επιχείρησης (...) υπαγορεύτηκε δε από την ανάγκη προστασίας της δημόσιας υγείας. (...) Περαιτέρω, από κανένα αποδεικτικό στοιχείο προέκυψε ότι η Αγροτική Τράπεζα (...) πιάστηκε [από τον Νομάρχη Αιτωλοακαρνανίας] (...) Αντίθετα, αποδείχθηκε ότι η Αγροτική Τράπεζα προέβη σε αναγκαστική εκτέλεση (...) για την ικανοποίηση των χρηματικών απαιτήσεων της από της ληξιπρόθεσμες οφειλές [της ενάγουσας] ενεργώντας μέσα στα πλαίσια της δημοσιονομικής και διοικητικής της αυτοτέλειας (...)» (απόφαση 7065/1994).

18. Στις 25-10-1995, η προσφεύγουσα εταιρεία κατέθεσε έφεση. Στις 28-1-1998, το Εφετείο Αθηνών επικύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση (απόφαση 540/1998).

19. Στις 10-10-2000, η προσφεύγουσα εταιρεία κατέθεσε αίτηση αναιρέσεως. Στις 23-6-2003, ο Άρειος Πάγος την απέρριψε (απόφαση 1116/2003). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε την 1^η Αυγούστου 2003.

II. ΟΙΚΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

20. Οι οικείες διατάξεις του ΚΠολΔ έχουν ως εξής :

Άρθρο 106

«Το δικαστήριο ενεργεί μόνο ύστερα από αίτηση διαδίκου και αποφασίζει με

βάση τους πραγματικούς ισχυρισμούς που προτείνουν [και αποδεικνύουν] οι διάδικοι (...)»

Άρθρο 108

«Οι διαδικαστικές πράξεις ενεργούνται με πρωτοβουλία και επιμέλεια των διαδίκων (...)»

Με τα ως άνω άρθρα, θεσπίζεται η αρχή της διαθέσεως και η αρχή της πρωτοβουλίας των διαδίκων. Κατά την αρχή διαθέσεως, η δικαστική προστασία στο πλαίσιο των διαφορών αστικής φύσεως, παρέχεται μόνο ύστερα από αίτηση των διαδίκων, στο μέτρο που υφίσταται και εφόσον συνεχίζει να υφίσταται. Εξ άλλου, κατά την αρχή της πρωτοβουλίας των διαδίκων, η πρόοδος μιας διαδικασίας αστικής φύσεως εξαρτάται εξολοκλήρου από την επιμέλεια των διαδίκων (Π.ΥΕΣΣΙΟΥ-ΦΑΛΤΣΗ, *Civil Procedure in Hellas*, εκδόσεις Σάκκουλας-Kluwer, σελ. 45 και επόμενες).

21. Το άρθρο 914 ΑΚ ορίζει ότι :

«Όποιος ζημιώσει άλλον παράνομα και υπαίτια έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει.»

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Ι. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

22. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι λόγω της διάρκειας της διαδικασίας αποζημιώσεως ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων, παραβιάσθηκε η αρχή της «ευλόγου προθεσμίας», όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο έχει ως εξής :

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα η υπόθεσή του να δικαστεί (...) εντός ευλόγου προθεσμίας από (...) δικαστήριο το οποίο (...) θα αποφασίσει (...)

για τις αμφισβητήσεις επί των αστικής φύσεως δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του (...)»

23. Η περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη, άρχισε στις 23-1-1986, όταν επελήφθη της υποθέσεως το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών, και έληξε στις 27-6-2003, με την απόφαση 1116/2003 του Αρείου Πάγου. Διήρκεσε, επομένως, 17 έτη και 5 μήνες τουλάχιστον για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

24. Η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι η οριστική εσωτερική απόφαση εξεδόθη στις 27-6-2003, και ότι από την ημερομηνία αυτή η προσφεύγουσα είχε τη δυνατότητα να λάβει γνώση της αποφάσεως του Αρείου Πάγου και, ενδεχομένως, να λάβει ένα πρόχειρο της αποφάσεως 1116/2003. Η Κυβέρνηση εκτιμά, επομένως, ότι η οριστική εσωτερική απόφαση εξεδόθη τουλάχιστον 6 μήνες πριν από τις 30-12-2003, ημερομηνία κατά την οποία εισήχθη η παρούσα προσφυγή.

25. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, κατά την πάγια νομολογία του, όταν η επίδοση δεν προβλέπεται από το εσωτερικό δίκαιο, όπως στην προκειμένη περίπτωση, αρμόζει να λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία από την οποία οι διάδικοι δύνανται να λαμβάνουν, πράγματι, γνώση του περιεχομένου της οριστικής εσωτερικής αποφάσεως (βλ., μεταξύ άλλων, *Παπαχελάς κατά της Ελλάδος* [GC], n° 31423/96, § 30, CEDH 1999-II).

26. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η απόφαση 1116/2003 του Αρείου Πάγου, οριστική εσωτερική απόφαση κατά την έννοια του άρθρου 35 § 1 της Συμβάσεως, καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε την 1^η Αυγούστου 2003, ημερομηνία από την οποία η προσφεύγουσα είχε τη δυνατότητα να λάβει αντίγραφο. Ως εκ τούτου, η εισαχθείσα στις 30-12-2003 προσφυγή δεν κατετέθη εκπρόθεσμα. Επομένως, αρμόζει να απορριφθεί η ένσταση της Κυβερνήσεως.

27. Το Δικαστήριο διαπιστώνει, περαιτέρω, ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως. Εξ άλλου, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η αιτίαση αυτή δεν προσκρούει σε κάποιον άλλο λόγο απαραδέκτου. Αρμόζει, επομένως, να γίνει δεκτή.

B. Επί της ουσίας

28. Η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι η παρούσα υπόθεση αφορούσε διαφορά αστικής φύσεως και ότι, επομένως, η διαδικασία διεπόταν από την αρχή της πρωτοβουλίας των διαδίκων. Συνεπώς, κατά την Κυβέρνηση, η συμπεριφορά των διαδίκων είναι η μοναδική αιτία της διάρκειας της διαδικασίας ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων. Η Κυβέρνηση συμπεραίνει ότι η συμπεριφορά των δικαστηρίων, τα οποία επελήφθησαν της υποθέσεως, δεν επιδέχεται κριτική.

29. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται βάσει των ιδιαίτερων περιστάσεων της υποθέσεως και των κριτηρίων τα οποία έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του, όπως, ειδικότερα, η πολυπλοκότητα της υποθέσεως, η συμπεριφορά του προσφεύγοντος και η συμπεριφορά των αρμοδίων αρχών, ως και οι συνέπειες της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά της Γαλλίας* [GC], n° 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

30. Το Δικαστήριο έχει ασχοληθεί κατ' επανάληψη με υποθέσεις σχετικές προς ζητήματα παρόμοια με εκείνο της παρούσης υποθέσεως και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως (βλ. *Δρακίδου κατά της Ελλάδος*, n° 8838/03, §§ 15-19, απόφαση από 10 Νοεμβρίου 2005).

31. Αφού μελέτησε όλα τα στοιχεία τα οποία του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κάποιο γεγονός ή επιχείρημα το οποίο θα μπορούσε να οδηγήσει σε ένα συμπέρασμα διαφορετικό στην

παρούσα υπόθεση. Ειδικότερα, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η διαδικασία ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών διήρκεσε 8 έτη και 6 μήνες περίπου. Κατά το Δικαστήριο, παρόμοια διάρκεια μακράν απέχει από το να είναι εύλογη, κυρίως στο πλαίσιο υποθέσεως που αφορά αγωγή αποζημιώσεως, η οποία δεν ήταν ιδιαιτέρως πολύπλοκη.

32. Λαμβανομένης υπόψη της οικείας νομολογίας του, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στην προκειμένη περίπτωση η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «ευλόγου προθεσμίας».

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟΝ ΔΙΚΑΙΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

33. Η προσφεύγουσα διατυπώνει την αιτίαση ότι οι εθνικές αρχές παρέλειψαν να συμμορφωθούν προς την απόφαση 4283/1983 του Συμβουλίου της Επικρατείας, αφού δεν επέτρεψε την επαναλειτουργία της χοιροτροφικής μονάδος. Επικαλείται δε το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως.

Επί του παραδεκτού

34. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, δυνάμει της αποφάσεως 4283/1983 του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία ακυρώθηκε η απόφαση του Νομάρχη που ανέστειλε τη λειτουργία της χοιροτροφικής μονάδος, η προσφεύγουσα είχε τη δυνατότητα να επαναλειτουργήσει την επιχείρησή της. Ωστόσο, πριν ακόμα δημοσιευθεί η απόφαση αυτή, η Αγροτική Τράπεζα ήγειρε τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως, σε βάρος της προσφεύγουσας, για την πληρωμή των οφειλών της. Η διαδικασία

αυτή, την οποία τα αρμόδια δικαστήρια έκριναν νόμιμη, κατέληξε στην πώληση του ζωικού πληθυσμού της μονάδος της προσφεύγουσας. Έτσι, η αδυναμία επαναλειτουργίας της μονάδος δεν συνδέεται με τη δήθεν άρνηση των εθνικών αρχών να εκτελέσουν την απόφαση 4283/1983.

35. Ως εκ τούτου, η προσφυγή είναι, κατά το μέρος αυτό, προδήλως αβάσιμη, και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Συμβάσεως.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1

36. Η προσφεύγουσα παραπονείται, τέλος, ότι εθίγη το δικαίωμά της στον σεβασμό της περιουσίας της. Ισχυρίζεται δε ότι η απαγόρευση λειτουργίας της χοιροτροφικής της μονάδος με την απόφαση του Νομάρχη, η οποία εξεδόθη μετά από την εγκατάσταση, με έξοδά της, συστήματος βιολογικού καθαρισμού, καθώς και η πώληση του ζωικού πληθυσμού της μονάδος της από την Αγροτική Τράπεζα, προξένησαν σοβαρή ζημία στα οικονομικά της συμφέροντα, αφού δεν αποζημιώθηκε. Η προσφεύγουσα επικαλείται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, το οποίο ορίζει ότι :

«Παν φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθεί της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπόμενους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέσει σε ισχύ νόμους τους οποίους ήθελε κρίνει αναγκαίους προς ρύθμιση της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιο συμφέρον ή προς εξασφάλιση της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

Επί του παραδεκτού

37. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, στην παρούσα υπόθεση, χορηγήθηκε στην προσφεύγουσα άδεια για την ίδρυση και λειτουργία χοιροτροφικής μονάδος σε οικοπεδική έκτασή της. Ήταν, επομένως, κάτοχος «αγαθού» κατά την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1 (βλ., προς την κατεύθυνση αυτή, *Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* [GC], η° 31107/96, § 55, CEDH 1999-II). Η οριστική διακοπή της λειτουργίας της χοιροτροφικής μονάδος, δυνάμει της από 26-2-1982 αποφάσεως του Νομάρχη, συνιστά, ως εκ τούτου, ανάμιξη στο ιδιοκτησιακό δικαίωμα της προσφεύγουσας, όπως αναφέρεται στην πρώτη φράση του πρώτου εδαφίου του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1. Η ανάμιξη αυτή είχε, αρχικά, νομική βάση στο εσωτερικό δίκαιο, δηλαδή στην από 26-2-1982 απόφαση του Νομάρχη Αιτωλοακαρνανίας. Περαιτέρω, η απόφαση του Νομάρχη επεδίωκε ένα νόμιμο σκοπό, την προστασία, δηλαδή, της δημόσιας υγείας. Ωστόσο, η εν λόγω απόφαση ακυρώθηκε μεταγενέστερα για τυπικούς λόγους με την απόφαση 4283/1983 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Το ερώτημα είναι εάν υπήρξε δικαία ισορροπία ανάμεσα στις απαιτήσεις του γενικού συμφέροντος της κοινωνίας και στις επιταγές της προασπίσεως των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων.

38. Όσον αφορά την περίοδο πριν από τις 15-11-1983, ημερομηνία κατά την οποία το Συμβούλιο της Επικρατείας ακύρωσε την από 26-2-1982 απόφαση του Νομάρχη, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφεύγουσα θα μπορούσε να επαναλειτουργήσει τη μονάδα της. Στο σημείο αυτό, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η προσφεύγουσα δε αποδεικνύει ότι η κατάσχεση και η πώληση του ζωικού πληθυσμού της μονάδος της, υπήρξαν αποτέλεσμα της αποφάσεως με την οποία διετάχθη η διακοπή της λειτουργίας της χοιροτροφικής μονάδος. Πράγματι, η κατάσχεση και η πώληση του ζωικού πληθυσμού της μονάδος της ήταν αποτέλεσμα της διαδικασίας για την είσπραξη της οφειλής της προσφεύγουσας. Άλλως ειπείν, μόλις ακυρώθηκε η απόφαση, ουδείς εμπόδιζε την προσφεύγουσα να ασκήσει εκ νέου τη δραστηριότητά της.

39. Απομένει λοιπόν να εξετάσουμε το θέμα της αναλογικότητας της αναμίξεως για την περίοδο έως 26-2-1982, ημερομηνία κατά την οποία ο Νομάρχης Αιτωλοακαρνανίας διέταξε την οριστική διακοπή της λειτουργίας της χοιροτροφικής μονάδος, και, μετά από την κατάσχεση και την εκποίηση του ζωικού πληθυσμού, η προσφεύγουσα έπαυσε τη δραστηριότητά της. Ως προς τούτο, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας ακύρωσε την απόφαση, με την οποία απαγορεύθηκε η λειτουργία, για τυπικούς και μόνο λόγους. Άλλως ειπείν, το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο ουδέποτε εξέτασε την υπόθεση επί της ουσίας. Τα πολιτικά δικαστήρια και ειδικότερα το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών στην απόφασή του 7065/1994 είναι εκείνα που, στο πλαίσιο της διαδικασίας αποζημιώσεως, απεφάνθησαν, συμφώνως με το εσωτερικό δίκαιο, επί του θέματος εάν, στην προκειμένη περίπτωση, ήταν δικαιολογημένη η διακοπή της λειτουργίας της χοιροτροφικής μονάδος. Ωστόσο, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών έκρινε, αφού έλαβε υπόψη τις καταθέσεις των μαρτύρων σε συνδυασμό με τα έγγραφα τα οποία προσκόμισαν οι διάδικοι, ότι η απόφαση του Νομάρχη ήταν δικαιολογημένη λόγω της αφόρητης δυσσομίας η οποία αναδυόταν από το χοιροστάσιο, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες, και η οποία δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα δημοσίας υγείας. Ως εκ τούτου, υιοθετώντας μία συγκροτημένη και επαρκή αιτιολογία, το αρμόδιο δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, στην προκειμένη περίπτωση, το δημόσιο συμφέρον υπερίσχυε του συμφέροντος της προσφεύγουσας να εκμεταλλεύεται την επιχείρησή της.

40. Σε κάθε περίπτωση, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, η προσφεύγουσα παρέλειψε να καταθέσει στο Συμβούλιο της Επικρατείας αίτηση αναστολής εκτελέσεως της αποφάσεως του Νομάρχη, με την οποία απαγορεύθηκε οριστικά η λειτουργία της εκμεταλλεύσεως της επιχειρήσεως της προσφεύγουσας, αίτηση η οποία θα της είχε επιτρέψει να εξακολουθήσει τη λειτουργία της επιχειρήσεώς της μέχρι να εκδοθεί η οριστική απόφαση του

ανωτάτου διοικητικού δικαστηρίου. Επ' αυτού, το Δικαστήριο δεν λησμονεί ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας είχε προηγουμένως ήδη διατάξει την αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως, με την οποία είχε ανασταλεί η λειτουργία της χοιροτροφικής μονάδος.

41. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η ανάμιξη στο δικαίωμα της προσφεύγουσας να εκμεταλλεύεται την επιχείρησή της, δεν διατάραξε, σε βάρος της, τη δικαία ισορροπία η οποία πρέπει να διαμορφώνεται μεταξύ της προστασίας της ιδιοκτησίας και των απαιτήσεων του δημοσίου συμφέροντος υπέρ του κοινωνικού συνόλου.

42. Επομένως, η προσφυγή είναι, κατά το μέρος αυτό, προδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Συμβάσεως.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

43. Κατά το άρθρο 41 της Συμβάσεως,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δικαία ικανοποίηση.»

Έξοδα και δικαστική δαπάνη

44. Η προσφεύγουσα δεν υποβάλλει κάποιο αίτημα για υλική ζημία και ηθική βλάβη, ούτε για έξοδα και δικαστική δαπάνη.

45. Επομένως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν συντρέχει λόγος επιδικάσεως κάποιου ποσού για την αιτία αυτή.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κάνει δεκτή* την προσφυγή όσον αφορά τη σχετική προς την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας αιτίαση και την απορρίπτει ως απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 27 Ιουλίου 2006 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

- υπογραφή -

- υπογραφή -

Søren NIELSEN
Γραμματέας

Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ
Πρόεδρος